

KO E TOHI SILAPA MA'AE LAUTOHI FAKA-SAPATE

VAHEFONUUA TONGA 'O AOTEAROA

KALASI 3 – TA'U 11 - 13

Mei he Faifekau Sea

*'Oku tau fakafeta'i ki he 'Otua i he'ene to'ukupu'aki si'i
Faifekau o e Potungau Lautohi Faka-Sapate, pehee ki he
Sekelitali Justin Fotofili mo e kau 'Ofisa.*

*Malo mu'a e ngaue totoivi mo e au'fuato i hono fatu mo fakalelei i
a e Silapa lautohi Faka-Sapate. Ko e feilaulau oku mou fai
oku ikai puli'a e ho'ata mei ai'a ho'omou ofa'i'a e fanau mo
hono fai e fekau'a e Eiki.*

*'Oku oatu'a e ofa mo e talamou kiate kimoutolu kau
Failautohi mo e Fanau Lautohi Faka-Sapate ko e lolotonga
mo e kaha'u'o e Siasi.*

Rev. Terita M. akovina Finau

Faifekau Sea Vahefonua Tonga O Aotearoa

KO E KAVEINGA FAKALŪKUFUA 'A E POTUNGĀUE

LAUTOHI FAKA-SĀPATE

"KE FAKAMĀNAVA HAKE 'A E FĀNAÚ 'O FAKALEKESI KE NAU MO'UI,
'I HE TOKONI MAI 'A E LAUMĀLIE MĀ'ONI'ONÍ"

KO E KANOLOTO:

Ke 'ilo 'e he fānaú 'a Sīsū.

Ke tui e fānaú kia Sīsū.

Ke tali 'e he fānaú 'a Sīsū.

Ke mo'ui'aki 'e he fānaú 'a Sīsū.

NAUNAU KE AKO'I'AKI 'A E SILAPA KALASI TOLU

1. Tohitapu
2. Himi
3. Tohi Silapa kalasi 3
4. Pepa moe peni
5. Ngaahi Saati
6. Moha to e naunau pē 'oku ke pehē 'e 'aonga ke tokoni atu kia koe ki hono ako'i 'a e silapa 'a e kalasi 3 ki he fānaú ke mahino 'a e ngaahi TAUMU'A moe fekau 'a e ngaahi lēsoni taki taha.

KO E KANOTOHI

1. TALI 'O SISŪ	<ul style="list-style-type: none">• Hala fakakavakava ki he mo'ui• Tali 'a Sisū ke 'Eiki mo Fakamo'ui.
2. KO E LOTU	<ul style="list-style-type: none">• Lotu 'a e 'Eiki
3. TOHITAPU	<ul style="list-style-type: none">• Fuakava Fo'ou mo e Fuakava Motu'a• Mo'unga'i Tangata mo Fefine (Kuini 'Eseta mo Tīmote)• Veesi Lauloto (Sione 3:16)
4. FALE'I KI HE MO'UI	<ul style="list-style-type: none">• Ngaahi Mata'itohi Faka- Tonga mo e Fonētiki.• Faka'apa'apa ki he Fāmili, Lotu, mo e kakai kehe.
5. TOKĀTELINE	Fehu'i mo e Tali II <ul style="list-style-type: none">• Vahe 1 (1 - 4) - Ko Sisū Kalaisi mo e Lotu
6. HIVA	<ul style="list-style-type: none">• Himi 455 veesi 1• Hiva Fa'u- Ko 'ofa 'oku ne liliu au

SĀPATE	LĒSONI	NGĀUE KE FAKAHOKO
1	Hiva Veesi Lauloto Lotu 'a e 'Eiki Tali 'o Sisū	Himi 455 veesi 1 Sione 3:16 Lau e lotu 'a e 'Eiki Hala Fakakavakava ki he Mo'ui
2	Hiva Veesi Lauloto Lotu 'a e 'Eiki Tali 'o Sisū	Himi 455 veesi 1 Sione 3:16 Lau e lotu 'a e 'Eiki Hala Fakakavakava ki he Mo'ui
3	Hiva Veesi Lauloto Tali 'o Sisū	Himi 455 veesi 1 Sione 3:16 Founga hono tali 'o Sisū
4	Hiva Veesi Lauloto Lea mo e 'Ulungāanga	Hiva fa'u "Ko 'ofa 'oku ne liliu au" Sione 3:16 Ngaahi Mata'itohi Faka-Tonga. Fonētiki 'o e lea faka-Tonga.
5	Hiva Veesi lauloto Lotu 'a e 'Eiki Lea mo e 'Ulungāanga	Kuini 'Eseta Sione 3:16 Lau e lotu 'a e 'Eiki Sipela fakatonga (Spelling)
6	Hiva Veesi lauloto Lea mo e 'Ulungāanga	Himi 455 veesi 1 Sione 3:16 Sipela faka-Tonga (Spelling) Mata'itohi faka-Tonga Sivi 'ahi'ahi
7	Hiva Veesi lauloto Lea mo e 'Ulungāanga	Himi 455 v 1 Sione 3:16 Faka'apa'apa ki he Tamai mo e Fa'ē Faka'apa'apa ki he tuonga'ane & tuofefine
8	Hiva Veesi lauloto Lea mo e 'Ulungāanga	Himi 455 v 1 Sione 3:16 Faka'apa'apa 'i he Lotu Faka'apa'apa ki he kakai kehe

9	Veesi lauloto Tohitapu	Sione 3:16 Talanoa 'o Kuini 'Eseta
10	Hiva Tohitapu	Hiva Fa'u mo e Himi 445 veesi 1 Kuini 'Eseta Talanoa 'o Timote
11	Tohitapu	Hokohoko Fuakava Fo'ou Hokohoko Fuakava Motu'a Talanoa 'o Timote
12	Veesi lauloto Tohitapu	Sione 3:16 Kuini 'Eseta
13	Veesi lauloto Lotu 'a e 'Eiki	Sione 3:16 Lotu 'a e 'Eiki Fuakava Fo'ou Kuini 'Eseta
14	Hiva Veesi lauloto Tokāteline	Fuakava Motu'a Sione 3:16 Fehu'i mo e Tali II Vahe 1 Fehu'i 1 - 4
15	Hiva Veesi lauloto Tokāteline	Himi 455 v1 Sione 3:16 Fehu'i moe Tali - 1 - 4
16	Fakamanatu	Fakamanatu e ngaahi leseni

KO E NGA AHI LĒSONI KE AKO'I:

LĒSONI 1 - TALI 'A SĪSŪ KI HE MO'UI

Hala Fakakavakava ki he Mo'ui

Taumu'a

1. Ke 'ilo mo mahino ki he fānau 'a e Hala Fakakavakava ke nau fou ai ki he Mo'ui Ta'engata.
2. Ke 'ilo 'e he fānau 'a e founa 'o e tali 'o Sīsū ki he Mo'ui.
3. Ke tali 'e he fānau 'a Sisu ko honau 'Eiki fakamo'ui.

Ko e Hala Fakakavakava ki he Mo'ui

Konga 1:- Ko e tomu'a 'ofa mai 'a e 'Otua ki he tangata.

Sēnesi 1: 27

"Pea na'e fakatupu 'e he 'Otua 'a e tangata 'i he 'īmisi 'o'ona, 'io 'i he 'īmisi 'o e 'Otua na'á Ne fakatupu ia; na'a ne fakatupu 'a kinaua ko e tangata mo e fefine".

Konga 2:- Ko e hoko mai 'a e angahala 'o ne motuhi kitautolu mei he 'Otua.

Loma 3:23

"He 'oku 'ikai ha fai kehekehe; he kuo fai angahala kotoa pē, pea 'oku 'ikai te nau a'usia 'a e hōifua 'a e 'Otua."

Konga 3:- Ko Sīsū 'a e me'a'ofa fungani 'a e 'Otua ki he tangata ke hoko 'o pekia ko hotau fetongi.

Sione 3: 16:- "He na'e 'ofa pehē 'a e 'Otua ki māmani, ko ia na'á ne foaki Hono 'Alo tofu- pe- taha- ne- fakatupu, koe'uhī ko ia kotoa pē 'oku tui pikitai kiate Ia ke 'oua na'a 'auha, kae ma'u 'a e mo'ui ta'engata."

'OTUA

TANGATA ANGAHALA

Konga 4:-Tali 'a Sīsū ke hoko koho 'Eiki moho fakamo'ui.

Ko e taumu'a fisifisimu'a mo e tala'ofa 'a e 'Otuá kuo 'osi 'omi ia, ka ko ho'o ma'u iá, kuopau ke te tali fakafo'ituitui 'a e 'Eikí ko ho huhu'i mo fakamo'ui.

Fakaha 3:20:-"Ko 'eni 'oku ou tu'u ki he matapā, 'o tukituki. Kapau 'e fanongo 'e ha taha ki hoku le'o, 'o ne to'o 'a e matapā, pea te u hū kiate ia, pea te u kai 'ohomohe moia pea tene kai 'ohomohe mo au."

Founga hono tali 'a Sīsū ki he'ete Mo'ui.

1. Fakaafe'i 'a Sīsū 'i he Lotu.
2. Kuo pau ke te lotu 'i he tui.
3. Ko e hū mai 'a Sīsū ki hoto loto 'e 'ikai toe fiema'u ke toe hū ki tu'a. 'Oku tu'o taha pē hono tali 'a Sīsū.

LĒSONI 2:- LOTU

Taumu'a

- Ke 'ilo 'e he fānau ko e lotu ko 'etau fetu'utaki ia mo e 'Eiki.
- Ke lava 'e he fānau 'o lau ma'uloto 'a e Lotu 'a e 'Eiki.

LOTU 'A E 'EIKI (Tohi Himi peesi 222)

Ko 'emau Tamai 'oku 'i Hēvani
Ke tāpuhā Ho huafa.
Ke a'u mai Ho'o pule.
Ke fai Ho finangalo,
Hangē ko ia 'i he langi ke pehē foki 'i māmani.
Ke foaki mai he 'ahó ni ha'amau me'akai ki he 'anai.
Pea fakamolemole 'emau ngaahi angahala,
Hangē ko 'emau fakamolemole,
'A kinautolu fuapē 'oku mo'ua mai,
Pea 'oua na'á ke fakahū kinautolu ki he 'ahi'ahi,
Ka ke fakahaofi 'a kinautolu meí he fili,
He 'oku 'O'ou 'a e pule, pea mo e mālohi,
Mo e kolōlia, 'o ta'engata pea ta'engata
'Ēmeni.

LĒSONI 3 - KO E TOHITAPU

Fuakava Motu'a (Tohi 39 fakakatoa)

Taumu'a:

- Ke lava 'e he fānau 'o lau ma'uloto 'a e hokohoko 'o e Fuakava Motu'a meia Senesi kia 'Ēsela.
- Ke nau 'ilo 'oku 39 fakakātoa 'a e tohi 'o e fuakava motu'a.

'I he Fuakava Motu'a 'oku 'i ai 'a e tohi fakakātoa 'e 39.

Fuakava Motu'a (Senesi-'Ēsela)

1. Sēnesi
2. 'Ēkisoto
3. Levitiko (Livitiko)
4. Nōmipa
5. Teutalōnome
6. Siosiu
7. Fakamaau
8. Lute
9. 1 Sāmiuela
10. 2 Sāmiuela
11. 1 Kalonikali
12. 2 Kalonikali
13. 'Ēsela

Ko e talanoa 'o Kuini 'Ēseta (Tohi 'Ēseta)

Taumu'a: -

- Ke ako mo 'ilo'i 'e he fānau 'a e histolia mo e tupu'anga 'o Kuini 'Ēseta.
- Ke ako mo 'ilo'i 'e he fānau 'a e mo'ui na'e ma'u 'e Kuini 'Ēseta.
- Ke 'ilo 'e he fānau 'a e tāpuaki 'o e talangofua mo e 'ofa mo'oni.

"Ko e tāpuaki 'o e talangofua mo e 'ofa"

Na'e 'i ai ha tangata Siu ko Motekiai. Na'e pusiaki'i 'e Motekiai 'a 'Ēseta ('Aatasa) ko e 'ofefine 'o e tokoua e tamai 'a Motekiai. Na'e mālōlō (mate) e ongomātu'a 'a 'Ēsetá pea 'ave 'e Motekiai 'a 'Ēseta 'o pusiaki'i (ohi/tauhi) ko hono 'ofefine. Na'e nofo 'a 'Ēseta mo Motekiai 'i Susani Lotokolo ko e ongo Siu kinaua.

Ko e taimi 'eni na'e Tu'i ai 'a Kingi 'Ehasivelo mo Kuini Vasitai, pea na 'afio (nofo) 'i hona palasí 'i Susani Lotokolo. 'I he 'aho 'e taha na'e tu'utu'uni 'e Kingi 'Ehasivelo ke 'omi 'a Kuini Vasitai ke faka'ali'ali hono hoihoifua (talavou) ki he kakai. Na'e 'ikai loto ki ai 'a Kuini Vasitai, pea houhau ('ita) 'a e Tu'i, 'o ne to'o 'a e tu'unga Kuini mei a Vasitai ko 'ene talangata'á.

Na'e tu'utu'uni ke tãnaki mai 'a e kau finemui talavou kotoa 'o Susani Lotokoló ki he palasí, ke fili 'e he Tu'í Kingi 'Ehasivelo ha ta'ahine 'e sai'ia ai ke hoko ko e Kuini ke fetongi 'a Vasitai. Na'e kau mai 'a 'Ēseta he kau finemuí, pea hoko ko Kuini 'Ēseta 'o fetongi 'a Kuini Vasitai.

Na'e ai ha tangata tu'ukimu'a 'i he kau Hou'eiki kotoa pē 'a e Tu'í, ko Hāmani 'a ia na'e falala ki ai 'a Kingi 'Ehasivelo. Na'e nofo fakataha 'a Hāmani mo e kau Hou'eikí mo Motekiai 'i he matapā 'o e Palasí. Na'e lotu mo hū 'a e Hou'eikí kia Hāmani, ka ko Motekiai na'e 'ikai ke lotu ia kia Hāmani.

Na'e feinga 'a Hāmani ke faka'auha (tamate'i) 'a e kau Siu (kakai 'a Motekiai) kotoa 'i he Pule'anga 'o Kingi 'Ehasiveló. Na'e tufaki mo e tohi na'e fakamo'oni ki ai 'a e Tu'í, ke faka'auha 'a e kau Siú. Na'e 'ilo 'e Motekiai ki he teu faka'auha hono kakai (Siu), 'o ne hae hono kofú, tangi mo 'ai tauanga'a (teunga 'uli) 'o ne ha'u ki he hū'anga ki Palasí, ka na'e tapu ke hū ha taha 'oku tui tauanga'a ki he matapā 'a e Tu'í.

Na'e fanongo 'a 'Ēseta ki he me'a 'oku hoko kia Motekiai mei he kau fefiné, 'o ne fekau ke 'ave ha kofu kia Motekiai ka e to'o (vete) hono tauanga'a, ka na'e 'ikai ke tali ia 'e Motekiai. Pea fekau 'e 'Ēseta 'ene fakafe'ao kia Motekiai pē ko e hā 'oku pehē ai? Na'e 'omi 'e Motekiai 'a e tohi na'e tufa' ke 'ave kia 'Ēseta, 'o fakahā ki ai ke 'alu tonu 'o kole ki he Tu'í ke fakahaofi kinautolu telia hono kakai. Na'e to e fekau pe 'e 'Ēseta ke to e fakahoko kia Motekiai. "Ka 'ilonga ha tangata pē fefine te ne a'u atu ki he Tu'í, 'i he loto'ā ki loto ki he loto Palasí te'eki ke ui mai 'e he Tu'í, ko e tu'utu'uni ki ai "ko e Mate pē". Ngata pē ha taha 'e 'ai ki ai 'a e Sēpita Koulá, 'e mo'ui."

Na'a nau tala kia Motekiai 'a e ngaahi lea 'a 'Ēsetá pea talaange 'e Motekiai ke tala kia 'Ēseta 'oua te ne pehē 'e hao koe'uhi ko 'e ne 'i he fale 'o e Tu'í. He kapau te ke fakalongolongo ('oua 'e lea) 'i he taimi ni, 'e tupu ha fakahaofi mo ha fakamo'ui 'o e kakai Siú mei ha potu kehe. Ka ko koe mo e fāmili 'a ho'o Tamaí, 'e 'auha. Na'a 'oku ke hoko ki he tu'unga Kuini, koe'uhi ke ke fakahaofi ho kakai.

Na'e feinga leva 'a 'Ēseta ke ne fakahaofi hono kakai neongo hono faingata'á. Na'e tui 'e 'Ēseta hono teunga Kuini mo hono Kalauní pea ne tu'u 'i he loto'ā 'i loto Palasí, pea 'i he 'afio'i 'e he Tu'í ne mafao mai 'a e sēpita koulá kia 'Ēseta.

Ko e iku'anga kotoa 'a e ngaue na'e fai 'e 'Ēsetá ko e mo'ui ai 'a ha'a Siú pea ma'u 'e Motekiai 'a e tu'unga langilangi. Ka e 'oatu 'a Hāmani Kovi 'o tamate'i 'i he 'akau na'a ne ngaahi ke tamate'i ai 'a Motekiai.

Ko e tāpuaki mo e monū na'e ma'u 'e 'Ēseta 'i he'ene mo'ui talangofuá, mo 'ene 'ofá na'e 'ikai ke ne lau hono tu'unga langilangí, ka na'a ne fepaki mo e faingata'á ke mo'ui ai 'a hono kakai pea mo 'ene talangofua ki he'ene Tamai ko Motekiaí. Pehē pē 'a e 'ofa na'e fai 'e Sīsū, he na'a ne talangofua kakato ki he'ene Tamaí, 'o ne tuku hono tu'unga langilangí ka ne hifo 'o Pekia ka tau mo'ui ai.

Fuakava Fo'ou (Tohi 'e 27 fakakatoa)

Taumu'a:

- Ke lava 'e he fānau 'o ma'uloto 'a e hokohoko 'o e Fuakava Fo'ou meia Mātiu kia 2 Tesalonaika
- Ke 'ilo 'e he fānau 'oku 27 faka-kātoa 'a e tohi 'o e fuakava fo'ou.

'I he Fuakava Fo'ou 'oku 'i ai 'a e tohi faka- kātoa 'e 27.

Fuakava Fo'ou: Mātiu-2 Tesalonaika

1. Mātiu
2. Ma'ake
3. Luke
4. Sione
5. Ngāue
6. Loma
7. 1 Kolinitō
8. 2 Kolintō
9. Kalētia
10. 'Efesō
11. Filipai
12. Kolose
13. 1 Tesalonaika
14. 2 Tesalonaika

Talanoa 'o Tīmote (1 Tīmote)

Taumu'a:

- Ke 'ilo 'e he fānau 'a e hisitōlia nounou 'o Tīmote.
- Ke 'ilo mo ako 'a e fānau ki he mahu'inga 'o e ngāue fakataha 'i he ngāue 'a e 'Eiki.

TĪMOTE

Ko e ha'u 'a Tīmote mei he kolo ko Līsita. Ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko 'Iunisi pea ko 'ene kui ko Loisi. Ko e ongo fefine lotu mo 'apasia 'Otua, pea na'e ako pē mo muimui 'a Tīmote 'ia Loisi mo 'Iunisi 'i he mo'ui 'apasia 'Otua, mo mo'ui lotu. Ko Tīmote koe tangata na'á ne mo'ui 'aki 'ae Tohitapu mo fakaongo ki he ngaahi akonaki ne 'oange he'ene fa'ē ko 'Iunisi pea pehē ki he'ene kui ko Loisi. Ko Tīmote ko e Tisaipale si'isi'i taha ia ne ngāue fakamisinale mo Paulá.

Na'e tafoki 'a Tīmote 'o Kalisitiane 'i he 'uluaki fononga fakamisinale 'a Paula', na'á ne a'u ai ki Teape mo Līsita. Pea 'i he kamata ko ia 'a e fononga fakamisinale hono uá, na'e toe 'a'ahi hifo 'a Paula mo Sailosi ki Teape mo Līsita. Na'e fili'i ai 'e Paula 'a Tīmote ke nau kaungā fononga 'i he ngāué. Pea talu ai 'a e fononga fakataha 'a Tīmote mo e 'apostolo ko Paulá 'i he ngāue 'a e 'Eikí 'i Masitōnia mo 'Akeia.

Neongo na'e fepaki 'a Tīmote moe ngaahi faingata'a 'o e ngāue na'á ne faí, ka na'á ne ikuna'i pē he ko e tangata na'e falala mo'oni ki he 'Otuá. Ko e kau muimui 'a Sīsū kuo pau pē ia ke fepaki moe faingata'a 'oe ngāué, ka ko Sīsū pē tene liliu ke lelei mo faingofua 'a e me'a kotoa pē.

E) Veesi Lauloto

Taumu'a:

- Ke malava 'e he fānau 'o lau ma'uloto 'a e veesi lauloto.

Sione 3:16 - "He na'e 'ofa pehē 'a e 'Otuá ki māmani, ko ia na'á Ne foaki hono 'Alo tofu pē taha ne fakatupú, koe'uhī ko ia kotoa pē 'oku tui pikitai kiate Ia, ke 'oua na'a 'auha kae ma'u 'a e mo'ui ta'engata."

LĒSONI 4: FALE'I KI HE MO'UI

1. LEA

TAUMU'A

- Ke 'ilo'i 'e he fānau 'a e hokohoko 'o e Ngaahi Mata'itohi faka-Tonga mo hono faka-kātoa.
- Ke lava 'e he fānau 'o sipela mo laukonga 'i he lea faka-Tonga.
- Ke 'ilo'i 'e he fānau 'a e vaele moe konisonānite faka-Tonga.

Fakatokanga'i ange kau faiako 'oku mahu'inga ke malava 'a e fānau 'o talanoa faka-Tonga mo e faiako.

Ngaahi Mata'itohi Faka-Tonga

Aa	Ee	Ff	Hh	Ii	Kk	Ll	Mm	Nn
Ngng	Oo	Pp	Ss	Tt	Uu	Vv	'	17

Konisonānite Faka-Tonga	Ff	Hh	Kk	Ll	Mm	Nn	Ngng	Pp	Ss	Tt	Vv
--------------------------------	----	----	----	----	----	----	------	----	----	----	----

Vauele Faka-Tonga	Aa	Ee	Ii	Oo	Uu
--------------------------	----	----	----	----	----

Faiako: Kātaki ko e mata'ifika 17 'oku 'ikai ke kau ia he ngaahi mata'itohi faka-Tonga ka e fakamanatu pē ki he fānau 'oku 17 faka-kātoa 'a e ngaahi mata'itohi faka-Tonga pea 'oku 'ikai ke kau ai e pilote (.).

Fonētiki- Fakatonga

	A	E	I	O	U
F	FA	FE	FI	FO	FU
H	HA	HE	HI	HO	HU
K	KA	KE	KI	KO	KU
L	LA	LE	LI	LO	LU
M	MA	ME	MI	MO	MU
N	NA	NE	NI	NO	NU
NG	NGA	NGE	NGI	NGO	NGU
P	PA	PE	PI	PO	PU
S	SA	SE	SI	SO	SU
T	TA	TE	TI	TO	TU
V	VA	VE	VI	VO	VU

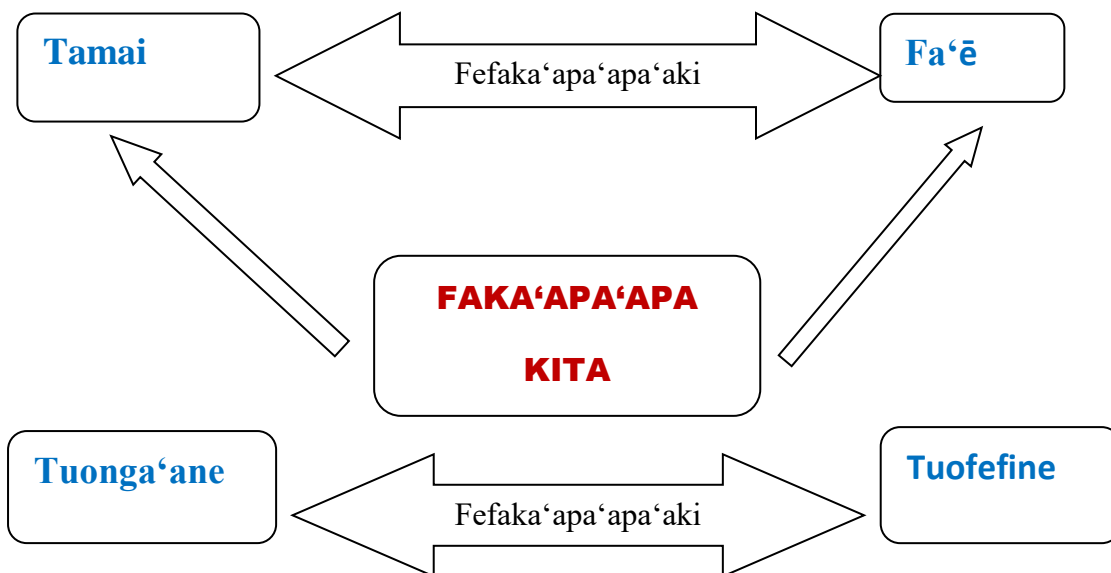
2. 'ULUNGAANGA

TAUMU'A:-

- Ke ako mo 'ilo 'e he fānau 'a e mahu'inga 'o e mo'ui faka'apa'apa 'i he fāmili 'a ia ko e Tamai, Fa'ē, Tuonga'ane moe Tuofefine.
- Ke mahu'ingamālie ki he fānau 'a e faka'apa'apa 'i he lotu he ko e fepōtalanoa'aki ia mo e 'Otua.
- Ke 'ilo 'e he fānau ko e mo'ui faka'apa'apa ko e me'a ke fai ki he tokotaha kotoa pē.

Fakatokanga'i ange ko e faka'apa'apa 'oku konga 'e 3 'a ia 'oku mahu'inga ke toutou ngāue'aki 'e he faiako 'a e ngaahi lea faka'apa'apa 'i he ngaahi lēsoni.

2.1 Mo'ui faka'apa'apa 'i he fāmili.

2.2 Faka'apa'apa 'a e fānau ki he Tamai mo e Fa'ē

'Oku mahu'inga ke ako'i e fānau ke nau sio ki he mahu'inga 'o e Tamai mo e Fa'ē.

Ko e tamai mo e fa'ē 'oku na ma'u 'a e mafai faka-'Otua ke tauhi e fānau. Ko e mole 'a e tamai mo e fa'ē pea 'oku 'ikai hanau fetongi.

Ko e fekau pē foki ia 'a e folofola ki he fānau ('Efesō 6:1-3)"A e fānau, mou talangofua 'i he 'Eiki ki ho'omou mātu'á: he ko hono totonú ia. "Faka'apa'apa ki ho'o tamaí mo ho'o fa'ē", (ko e uluaki fekau ia 'oku 'i ai hano tala'ofa,) ka ke monū'ia, pea ke nofo fuoloa 'i māmani".

'Oku fakaha'i leva 'e he fānau 'enau faka'apa'apa ki he mātu'a 'i he mo'ui talangofua. Fanongo ki he akonaki 'a e tamai moe fa'ē. 'Oku 'ilo 'e he tamai mo e fa'ē 'a e ngaahi lelei ke 'oatu

ma'ae fānau.

2.3 Fekaka'apa'apa'aki 'a e Tuonga'ane mo e Tuofefine

'I he'etau nofo fakafānau faka-Tongá, 'oku langilangi'ia mo fiefia 'a e tuofefine hono faka'apa'apa'i ia 'e he tuonga'ane, pea pehē foki ki he tuofefine 'ene angalelei mo 'ofa hono tuonga'ane. Ko e fānau fe'ofa'ofani 'oku nau lea lelei, vālelei, angalelei, 'i he anga 'enau nofo mo honau ngaahi tokoua mo e tuofāfine, mo e ngaahi tuonga'ane. 'Oku tali 'ene kole pea fai 'ene fekau.'Oku lea lelei, pea tapu ke sio TV fakataha 'i ha ngaahi polokalama 'oku ta'efe'unga ki he mamata. Oku 'ilo 'e he tuonga'ane 'a hono tuofefine pea faka'apa'apa'i pea pehē foki ki he faka'apa'apa 'a e tuofefine ki he tuonga'ane. 'Oku fiema'u ke tafoki mei he anga fakapāangi 'oku nau tupu hake 'o mamata ai 'i he fonuá ni.

2.3 Mo'ui Faka'apa'apa 'i he'ene fekau'aki moe Lotu

Faiako:- 'Oku tau feinga 'i he konga ko'eni ke mahino ki he fānau 'a e toputapu 'a e lotu, ka 'i he taimi tatau 'oku tau faka'amu ke nau ma'u 'a e tau'atāina mo e fiefia 'i he Lotu.

a. Ko e lotu ko e fetalanoa'aki 'a e tangata mo e 'Otua

'Oku hangē pē ko 'etau talanoa 'a kitautolu fānau mo 'etau ngaahi tamai fakaemāmani. 'Oku tau fiefia he fanongo ki he'etau ngaahi tamai. 'Oku tau fiefia he 'oku tau maheni pea 'oku tau feohi mo ia. Ko 'etau pōtalanoa mo ha taha 'oku 'ikai ke te maheni mo ia, pea 'oku 'ikai ke ifo pea 'oku 'ikai ke te tau'atāina. 'Oku totonu ke tau faka'apa'apa ki he toko taha kotoa he ko e fānau kotoa pē kitautolu 'a e 'Otua. 'Oku tau tamai taha pē kiate Ia pea 'oku Ne fiefia ke fanongo ki he'etau talanoa (lotu). Ko ia 'oku totonu ke tau ma'u 'a e tau'atāina mo e fiefia ke tau talanoa ai mo 'etau Tamai Hēvani.

e) Kuikui 'i he Lotu

Ko 'etau pōtalanoa (lotu) ko 'etau talanoa ki he'etau Tamai 'oku 'i Hēvani 'oku fiema'u ke tau kuikui ke tuku taha pē 'etau tokangá kiate Ia. Kapau te tau 'āā pē 'i he'etau lotu pea 'e faingofua leva ke tau tokanga ki he ngaahi me'a 'oku tau sio ki a'í, mo e ngaahi me'a he tafa'aki, 'o 'ikai ai ke tau faka'apa'apa ki he 'Otua.

3. Mo'ui Faka'apa'apa felāve'i mo e Kakai kehe

'Oku mahu'inga ke ako'i 'a e fānau ke nau faka'apa'apa ki he kakai kehe, 'o tatau pē mo 'enau faka'apa'apa ki he'enau mātu'a. 'Oku fiema'u ke te fai 'a e me'a ki he kakai kehé, 'o hangē pē ko 'ete fiema'u ke fai pehē mai 'a e kakai kehe kiate kita mo 'ete ongo mātu'a. 'Oku totonu ke mahino ki he fānau, ko 'ete loto ke fai lelei mai 'a e kakai kehe kia kita, 'oku pehē pē 'a e loto 'a e kakai kehé ke te fai lelei kiate kinautolu.

'Oku akonaki'i kitautolu 'e he'etau mātu'a ke tau anga maau 'i 'api, pea 'oku mahu'inga leva ke te talangofua ki he'ete ongo matu'a, pea te anga maau he feitu'u kotoa pē. Ko ia 'oku mahu'inga ke teu'i 'enau mo'ui ke lava ke nau fakahoko tatau pē mo'ui faka'apa'apa ki he kakai kehé mo ia 'i 'api. 'Oku kau heni 'a e lea faka'apa'apa, vā lelei 'o 'ikai ke kē. Ko e

fānau 'oku nau mo'ui faka'apa'apa mo tali 'a Sīsū ki he'enau mo'uí, 'oku nau fai pehē ki he kakai kotoa pē.

LĒSONI 5 -TOKĀTELINE

Fehu'i mo e Tali 2 Vahe 1 Fehu'i 1 & 4

Taumu'a

- Ke 'ilo mo mahino ki he fānau 'a e 'uhinga 'a e tokāteeline fekau'aki mo e lotu.
- Ke ako ma'uloto 'e he fānau 'a e fehu'i mo e tali. (1-4)

FEHU'I MO E TALI (KO E LOTU)

Ko Sīsū Kalaisi mo e Lotu

1. **Ko e hā 'a e 'uhinga 'o e Lotú?**

Tali: Ko hotau fatongia totonu ki he 'Otuá na'á ne ngaohi kitautolu.

2. **'Oku vahe fiha 'a e fatongia ko ia?**

Tali: 'Oku vahe ua, ko e me'a ke tui ki ai mo e me'a ke fai.

3. **Ko hai 'a e Faifekau Lahi 'o e Lotú?**

Tali: Ko Sīsū Kalaisi ko e 'Alo 'o e 'Otua mo e fakamo'ui 'o māmani.

4. **'Oku ui fēfē 'Ene Lotú?**

Tali: Ko e lotu fakakalisitiane.

LĒSONI 6:- HIVA

Taumu'a

- Ke malava 'e he fānau 'o hiva'i 'a e Himi mo e hiva fa'u
- Ke ako mo lau ma'uloto 'e he fānau 'a e Himi mo e hiva fa'u

Himi 455 veesi 1

'E Sisu 'oku ou vakai
Ho'o 'ofa kia au,
Ko e toki 'ofa ne fungani,
Ta'elava ke malau-
Koe'uhi pe koau.

Hiva Fa'u

"Ko 'Ofa 'oku ne liliu au"

1. Ko e mo'ui 'oku fai ki he 'Eiki
Ko e tui pikitai kia Kalaisi
Kae fai ai hota fakahaofi
Mei he tā mo e tauhele 'a e fili.

2. Ke ta tali mu'a si'ene ui
Ke malanga'i 'ene ongoongo lelei
Tatau 'i he mate mo e mo'ui
Kehe pē ke ma'u hota fakamo'ui.

Tau - Ko 'Ofa 'oku ne hiki au
Ko 'Ofa 'oku ne liliu au
Neongo pē lahi 'a e tō nounou
Ko 'Ofa 'oku ne hiki au

KO E MA'U'ANGA TALA:

- ✚ Tohitapu Kātoa
- ✚ Tohi Himi 'a e Siasi Uesiliana Tau'ataina 'o Tonga
- ✚ Fehu'i mo e Tali 2 Vahe 1
- ✚ Tohi Silapa Kalasi 3 2011
- ✚ Websites mei he internet